

Hvidbog om dansk forskningsformidling

Viden giver velstand

Hvidbog om dansk forskningsformidling

Viden giver velstand

af Jørgen Burchardt

Copyright - forfatteren 2007/2014.

Forlaget Kulturbøger.

ISBN 978-87-88327-27-4

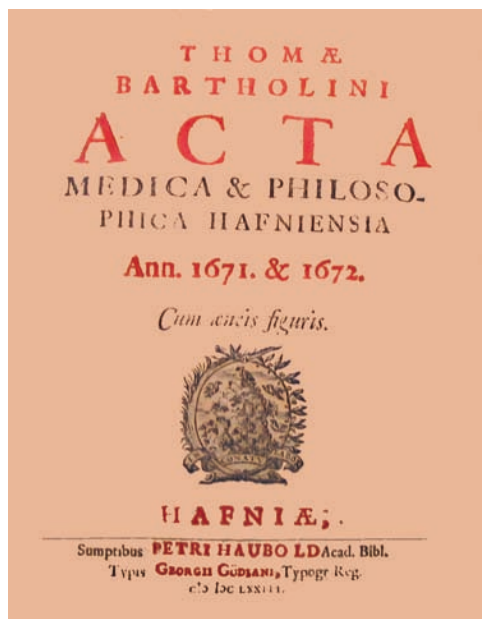
Udgivet med støtte fra DEFF.

Bilagsbind - i samme serie:

*Fra universitet til samfund. Forskningsformidlingens infrastruktur.
Selskaber og tidsskrifter. Forskningsformidlingens infrastruktur.*

Indhold

Forord	5
I korthed	7
Basismaterialet	9
Danske foreninger og tidsskrifter	9
Den danske og udenlandske forskningsformidling	9
Fra forsker til folk – formidlingens fødekæde	12
Formidlingens former	12
Personbunden formidling	12
Den mediebarne viden – 24.000 årlige bidrag	15
Dansk forskningsformidling	16
Forskernes deltagelse sikrer kvalitet	21
Formidlingen udføres af frivillige	26
Forskningslandskabets forskellighed	28
Fri og gratis forskning til samfundet	
Artikler skal spredes via nettet	32
Internettet – selskabernes mulighed for forskningsformidling	32
Internettet – et godt supplement efter omtanke	33
Forskningsformidling står politisk svagt	35
Forskningsresultater ”eksisterer” ikke - manglende bibliografier	36
Ingen indeksering af elektroniske udgivelser	37
Danske forskere udkonkurreres	37
Trusler mod formidlingen	
De tekniske videnskabers forhold påtvinges alle	39
Tidsskriftøkonomi – det frivillige arbejde vægter	41
Distribution – Inges Kattehjem får tilskud, videnskab ikke	44
De små fagmiljøer – ”en lille, men vigtig del af verdenspressen”	45
Tværgående formidling nedprioriteres	47
Det danske sprog – og det engelske	47
Institutional Repositories – skraldespand eller nyttig publiceringskanal?	49
Forskningsresultater skal gemmes over tid	50
Manglende forskning og uddannelse i forskningskommunikation	51
Biblioteksstyrelsen - et forbillede	51
Scenarie ”Skud i foden”-strategien	52
Konklusion og forslag	
Anbefalinger	54

Forskningsformidling har en lang tradition siden det første danske universitet blev oprettet i Lund i 1425.

Illustrationen viser forsiden på Danmarks - og Nordens - første videnskabelige tidsskrift "Acta Medica et Philosophica Hafniensia", der udkom i fem årgange mellem 1673 og 1680.

Tidsskriftet var udgivet af Thomas Bartholin, som både var forsker, redaktør samt bibliotekar for Universitetsbiblioteket i København. Han skrev på latin, som var datidens internationale sprog, men udgav også bøger på dansk - dog under pseodonym.

Forord

Vi lever i en foranderlig tid, hvor viden er nødvendig for et velfungerende samfund. Behovet findes alle steder i samfundet, hvor både den private og offentlige sektor skal have den nyeste viden for at være effektiv og konkurrencedygtig, og hvor den enkelte og familien desuden har nytte af viden om emner som sundhed, kultur, børneopdragelse m.v.

Mange tusinde forskere er aktive i denne kommunikation, men denne hvidbog påpeger behovet for en yderligere modernisering af samfundets infrastruktur, så det danske samfund kan blive bedre rustet til udfordringerne i en globaliseret verden. Grundlaget skal være en fri og åben adgang til videnskabelig information.

Globaliseringen og nye teknologier betyder nye former for konkurrence. Derfor indeholder hvidbogen også bud på, hvorledes det er muligt at øge danske forskeres synlighed, så de ikke udkonkurreres af mere synlige udenlandske forskere.

Hvidbogen bygger på en analyse af den aktuelle formidling, hvilket har været muligt at udarbejde takket være tilskud fra DEFF. Formidlingens infrastruktur er blevet kortlagt, og problemer og udfordringer er afdækket. Selve grundmaterialet er udgivet i to selvstændige bind.

Vi må konstatere, at den danske forskningsformidling langt fra er optimal. Derfor får samfundet ikke det fulde udbytte af de godt 11,5 mia. kr., som det offentlige årligt betaler til forskningen. Hvidbogen foreslår derfor en reform og fornyelse af den danske forskningskommunikation. Med en ringe indsats kan forskning både gøres mere tilgængelig og spredes mere effektivt bl.a. gennem internettet og de mange hundrede faglige selskaber.

Vi er klar over, at landet er handicappet ved at skulle håndtere to sprog – vores modersmål og det internationale engelske. Omvendt har vi fordelene af at have et samfund med korte kommunikationsveje og evne til omstilling.

Vi vil takke hvidbogens forfatter seniorforsker Jørgen Burchardt for hans store arbejde dels med selve hvidbogen, dels med udarbejdelse af bilagsbindenes grundmateriale og analyser, hvilket i stor udstrækning har været et pionerarbejde. Synspunkterne og forslagene er Jørgen Burchardts personlige og afspejler således ikke nødvendigvis følgegruppens forskelligartede synspunkter på dette meget omfattende område. Til gengæld håber vi, at hvidbogen kan skabe en god og nødvendig debat på området, så vi kan nå det overordnede mål: at øge adgangen til kvalitetsmæssig videnskabelig information.

Følgegruppen

Direktør *Marianne Alenius*, Københavns Universitet (Museum Tusulanum)

Direktør *Thomas Kaarsted*, Syddansk Universitet (Syddansk Universitetsforlag)

Lektor *Herman Knudsen*, Aalborg Universitet (redaktør, Tidsskrift for arbejdsliv)

Lektor *Christian Helms Jørgensen*, RUC (ansv. redaktør, Tidsskrift for arbejdsliv)

Projektkoordinator *Niels Stern*, Københavns Universitet (Museum Tusulanum)

Lektor *Niels Møller*, Danmarks Tekniske Universitet (Center for studier i arbejdsliv)

Konsulent *Hans Jørgen Limborg*, TeamArbejdsliv (fmd., Center for studier i arbejdsliv)

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab er landets ældste videnskabelige forening. Det har siden stiftelsen i 1742 formidlet grundvidenskab gennem afholdelse af møder.

I 1745 udgav selskabet første bind af sine "Skrifter", og udgivelsesvirksomheden er fortsat uafbrudt lige siden.

Kong Christian VII blev i 1774 selskabets protektor, og siden blev selskabets hjemsted anvist af kongen. I slutningen af 1800'tallet i Prinsens Palais (nu Nationalmuseet), og fra 1899 i egen bygning på Dantes Plads, hvor medlemmerne mødes hver anden torsdag i sæsonen.

I korthed

Der foreslås en reform og fornyelse af den danske forskningskommunikation. Med relativt få midler kan der opnås en stor effekt ud fra følgende fire forudsætninger:

1) **Fri adgang til forskning via internettet**

Alle nye metoder for elektronisk kommunikation skal benyttes. Allerede i dag råder størstedelen af befolkningen over adgang til internettet privat eller på deres arbejdsplads. Forskningen kan herved distribueres hurtigere, billigere og meget mere præcist. Der skal skaffes de nødvendige driftsmidler, så kommunikationen kommer til at flyde.

2) **Udnytte ny viden om vidensdeling**

Teknik alene er ingen løsning. Derfor skal vi tillige benytte metoder og erfaringer fra 'knowledge management' og 'vidensdeling', som det kendes fra det private erhvervsliv og den mere kreative del af IT-branchen. Disse erfaringer om at viden er personbunden skal også benyttes ved universiteters og andre forskningsinstitutioners formidling gennem netværk og foreninger. En reform og fornyelse af den hidtidige struktur efterfulgt af en kontinuerlig uddannelsesindsats.

3) **Udnytte erfaringer om kvalitetsforbedring**

Forskningsresultater skal redigeres, så de kan læres og forstås mest effektivt. En stadig mere fortravlet verden med mindre tid til at erhverve sig viden – samtidig med at mængden af viden forøges - gør at effektive formidlingsformer skal læres og bruges. Der skal derfor sættes på en forbedring af hele fødekæden med ikke alene formidling af den bedste grundforskning men også formidling af bedre kommunikerende medier (f.eks. afprofessionaliserede værker).

4) **Inddrage forskersamfundet**

Der findes en stor og veludbygget infrastruktur med mere end 600 tidsskrifter, et stort antal forlag samt mere end 500 foreninger og selskaber, hvori fagfolk og interesserede mødes. Fælles er at de bygger på mange tusinde forskeres frivillige arbejde. De skal have bedre vilkår at udøve deres hovedsagelig gratis indsats under.

Hvidbogen har i stor udstrækning set på den forskningsformidling, som udspringer fra Danmark. Det er den, som er den fremmeste formidler ud i samfundet både af dansk men også af udenlandske forskningsresultater, og det er samtidig den, som danske politikere har størst mulighed for at fremme og forbedre.